

Александар
ВУЧЕВСКИ

ПИРАТИ

Се сеќавам, пред десеттина години кога бев средношколец, значи средината на деведесетите години на минатиот век, почнав живо да се интересирам за музика. Тогаш општата ситуација во државата беше многу сива (не дека и сега е нешто посветла). Интернетот и останатите форми на комуникација сè уште не беа толку развиени. Се потсетувам на начините на кои доаѓав до нова музика и општо до информации за таа музика, која тогаш ја слушав. Во мојата гимназија имаше повеќемина музички фанатици како мене. Финансиската ситуација како на гимназијалец ми беше поограничена. Оригиналните изданија беа ретки, а и оние кои ги имаше во продавниците беа прескапи. И токму тогаш, во средношколските денови, прв пат ја запознав "пиратеријата".

Јас и музичките фанатици од мојата генерација наголемо купувавме пиратски изданија кои можеа да се најдат насекаде. За да ја разменуваме музиката и ние правевме пиратски копии, односно ги пиратиравме пиратите (правевме пирати на квадрат). Едноставно, ние ја сакавме музиката и сакавме да бидеме во тек со сите новини кои доаѓаа од Запад. Не сакавме да заостануваме зад нашите врстници од нормалните земји, па и на музички план да бидеме периферија. Можеби економски, културно и географски бевме надвор од границите на Европа, но на музички план бевме рамноправни и го држевме чекорот со развиениот свет.

Денес, десеттина години подоцна, ситуацијата е непроменета. Сè уште не сме дел од Европската унија, и речиси сè е исто како и порано, само партиите се менуваат од власт во опозиција и обратно. Но, и овие нови генерации, како и ние, не сакаат на културно поле да заостануваат зад врстниците. И тие сакаат да ја слушаат најновата музика и да ги гледаат најновите филмови. Оригиналните изда-

нија сè уште се ретки и прескапи. Значи, и денес пиратите се присутни.

Во последно време надлежните институции почнаа да спроведуваат акции и агилно да се справуваат со пиратеријата, со цел таа да се сузбие. За таа цел се оформи и соодветно владино координативно тело, чии претставници излегоа на терен и почнаа да ги запленуваат и да ги уништуваат пиратските изданија (музика, филмови, софтвер), кои се продаваат по пазарите. Всушност, тоа е и

Слободното движење на информациите е еден од врвните идеали на демократијата.

Да не биа "пиратите" во последниве петнаесет години, ние денес ќе бевме културна црна дупка на Европа. Можеби звучи бизарно, но така е.

една од нашите обврски на патот кон европските интеграции. Правата на интелектуална сопственост, заедно со стотици останати закони и акти, се наша домашна задача, која ни ја зададе Брисел. До тука сè е в ред, но има едно големо "НО".

Ситуацијата со регулирањето на пиратеријата и интелектуалната сопственост е многу чувствителна и специфична за контекстот во кој се наоѓаме. Поради малиот пазар никој не

се нафаќа лицензно да издава оригинали, увезените оригинали разбирливо се прескапи. Така што со уништувањето на пиратеријата ќе се создаде вакуум од кој најмногу ќе изгубат културните консументи во државата. Со тоа ќе настане своевиден културен мрак, и ќе станеме тоа што се плашевме дека ќе бидеме: културна периферија.

Ако на сè ова се додаде и фактот дека плаќаме најскап Интернет во регионот, исто така, големо ограничување ни е и "Шенгенскиот визен сид", можам да заклучам дека сме на работ на амбисот наречен целосна изолација. Освен географска ќе станеме и културна црна дупка во Европа. Музиката, и уметноста општо, ќе се претворат во елитистичка привилегија достапна само за ограничен број луѓе. Токму пиратите ја одржуваат рамнотежата да не се струполеме во бездната. Можеби звучи бизарно, но така е.

Ваквиот ограничен пристап до информации стана специфика само за нашата држава. Имено, денес на Интернет постојат стотици сајтови каде што информациите (музика, филмови) бесплатно се разменуваат. Тој тренд на слободна размена на податоци е присутен насекаде, и никој не го забранува. Слободниот проток на информации во дигиталнава ера во која живееме е врвен идеал на слободниот свет. Посегнувањето по него го толкувам како посегнување по слободата и демократијата.

Би требало надлежните да ги решат прво "големите" проблеми во областа на финансиите, судството и останатите реформи, кои ни се потребни и неопходни за наше евроинтегрирање. Свесен сум дека регулирањето на интелектуалната сопственост е важна работа, и всушност е и обврска за нас на нашиот пат кон Европа. Но, не би требало да се почнува од оваа чувствителна област. Кога состојбите во државата на економски и на политички план ќе се стабилизираат јас ќе бидам првиот кој ќе им каже збогум на пиратите.